

**POLICIJOS DEPARTAMENTAS PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS
VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS**

**POLICIJOS ĮSTAIGŲ ATLIEKAMŲ EKSPERTIZIŲ IR OBJEKTŲ TYRIMŲ (MOKAMŲ
PASLAUGŲ) SRITIES VERTINIMO APRAŠYMAS**

2020-10-01 Nr. 5-IL-12408

Vilnius

Teisinis pagrindas

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsniu, Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 „Dėl Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“, Korupcijos prevencijos tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2019 m. vasario 4 d. įsakymu Nr. 1V-120 „Dėl Korupcijos prevencijos tvarkos aprašo patvirtinimo“, Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo policijos veiklos srityse tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos policijos generalinio komisaro 2012 m. spalio 9 d. įsakymu Nr. 5-V-673 „Dėl Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo policijos veiklos srityse tvarkos aprašo patvirtinimo“, nuostatomis ir atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Korupcijos prevencijos ir vidaus tyrimų skyriaus vedėjo 2020 m. birželio 19 d. sprendimą Nr. 56VL-27 „Dėl VRM ir vidaus reikalų ministrui priskirtose valdymo srityse veikiančių įstaigų ir įmonių veiklos sričių, kuriose 2020 metais tikslinga atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą“, Policijos departamente prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Policijos departamentas) atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas policijos įstaigų atliekamų ekspertizių ir objektų tyrimų (mokamų paslaugų) srityje.

Subjektas, atlikęs veiklos srities analizę ir vertinimą, – Policijos departamento Imuniteto valdybos Korupcijos prevencijos ir analizės skyrius (toliau – IV KPAS).

Analizuotas laikotarpis – 2019 metai.

I SKYRIUS

ESAMOS SITUACIJOS ANALIZĖ IR PRIEŽASTYS, DIDINANČIOS KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO RIZIKOS LYGI

Policijos departamento IV KPAS, siekdamas objektyviai įvertinti korupcijos pasireiškimo tikimybę pasirinktoje veiklos srityje, parengė ir 2020 m. liepos 7 d. raštu Nr. 5-S-8684 „Dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo policijos įstaigų atliekamų ekspertizių ir objektų tyrimų (mokamų paslaugų) srityje“ policijos įstaigoms pateikė Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo policijos įstaigų atliekamų ekspertizių ir objektų tyrimų (mokamų paslaugų) srityje 2019 metais klausimyną (toliau – klausimynas). Klausimynas buvo pateiktas apskričių vyriausiesiems policijos komisariatams ir Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centrui. Policijos įstaigoms rekomenduota dėl klausimyno pildymo sudaryti darbo grupę, atstovausiančią policijos įstaigos padaliniams, kurių veiklos sritys yra susijusios su ekspertizių ir objektų tyrimų atlikimu, šios veiklos srities kontrole ir tinkamo teisinio reglamentavimo ir įgyvendinimo užtikrinimu. Klausimyną sudarė klausimai ir temos, apimančios policijos darbuotojų atliekamas funkcijas, procedūras, nustatytus pažeidimus, atliktus tyrimus, vykdomą vidaus kontrolę, teisinį reglamentavimą bei kitus klausimus, susijusius su ekspertizių ir objektų tyrimų (mokamų paslaugų) atlikimu. Policijos įstaigų 2020 m. liepos–rugpjūčio mėn. užpildyti klausimynai pateikti Policijos departamento IV KPAS.

Policijos departamento IV KPAS apibendrino klausimynuose pateiktą informaciją, išanalizavo šią veiklos sritį reglamentuojančius teisės aktus ir kitus susijusius duomenis. Analizės ir vertinimo metu buvo atliekama centrinės policijos įstaigos priimtų teisės aktų, policijos įstaigose priimtų teisės aktų ir kitų dokumentų analizė, kuria siekta nustatyti policijos įstaigose atliekamų ekspertizių ir objektų tyrimų (mokamų paslaugų) sritį veikiančius išorinius, vidinius ar individualius rizikos veiksnius, galinčius sudaryti prielaidas atsirasti korupcijai, taip pat nustatyti antikorupeciniu požiūriu ydingas procedūras, kontrolės mechanizmų trūkumus ir kita.

Atliekant vertinimą, buvo išnagrinėti Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Marijampolės, Utenos, Alytaus, Panevėžio, Tauragės, Telšių ir Šiaulių apskričių vyriausiuose policijos komisariatuose (toliau – apskr. VPK) bei Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centre (toliau – LPKTC) 2019 metais atlikti ekspertizės ir objektų tyrimai (toliau – objektų tyrimas), kurie turi būti užsakovo apmokami. Mokami objektų tyrimai ikiteisminiuose tyrimuose neatlikti.

Teisinis reglamentavimas

Atsižvelgiant į policijos įstaigų 2019 metais atliktų objektų tyrimų rūšį ir specifiką, išnagrinėti aptariamą veiklos sritį reglamentuojantys Lietuvos Respublikos įstatymai, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro, Lietuvos policijos generalinio komisaro, Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro, Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centro viršininko bei apskr. VPK viršininkų įsakymai, nurodymai, jais patvirtinti ir kiti dokumentai, kurių sąrašas patektas priede.

Teisinio reglamentavimo įgyvendinimas ir objektų tyrimų atlikimo procedūros

Objektų tyrimų, ekspertizių atlikimo ir paaiškinimų teikimo Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centre bei teritorinių policijos įstaigų kriminalistinių tyrimų padaliniuose nuostatų (toliau – Nuostatai), patvirtintų Lietuvos policijos generalinio komisaro 2008 m. liepos 11 d. įsakymu Nr. 5-V-398 „Dėl Objektų tyrimų, ekspertizių atlikimo ir paaiškinimų teikimo Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centre bei teritorinių policijos įstaigų kriminalistinių tyrimų padaliniuose nuostatų patvirtinimo“, 8 p. nustatyta, kad objektų tyrimus atlieka LPKTC bei teritorinių policijos įstaigų kriminalistinių tyrimų padalinių darbuotojai, turintys objektų tyrimo specialisto ar eksperto kvalifikaciją ir atitinkamai įtraukti į Lietuvos policijos objektų tyrimų specialistų sąrašą. Specialistų, turinčių teisę atlikti atitinkamus objektų tyrimus, sąrašas skelbiamas LPKTC interneto svetainėje, kaip numatyta Ekspertų ir specialistų kvalifikavimo Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centre nuostatų, patvirtintų LPKTC viršininko 2009 m. birželio 11 d. įsakymu Nr. 140-V-45 „Dėl Ekspertų ir specialistų kvalifikavimo Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centre nuostatų patvirtinimo, 15.10 papunktyje. Objektų tyrimo specialistų, ekspertų kvalifikaciją suteikia LPKTC kvalifikavimo komisija.

LPKTC ir jo padalinių vadovų, apskr. VPK kriminalistinių tyrimų padalinių vadovų, specialistų (ekspertų) teisės, pareigos ir atsakomybė numatyti Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekse, Nuostatuose, šių padalinių nuostatuose, pareigybių aprašymuose bei kituose jų veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose. Pavyzdžiui, Nuostatų 17 p. nustatyta, kad LPKTC padalinių, apskr. VPK kriminalistinių tyrimų padalinių vadovai turi teisę tikrinti, ar gauti objektai pateikti ir su jais pateikiami dokumentai įforminami pagal teisės aktų ir nuostatų reikalavimus, nustatyti tyrimo atlikimo terminą, kontroliuoti atliekamų tyrimų kokybę ir atlikimo terminus, patikrinti specialisto išvadą (ekspertizės aktą); Klaipėdos apskr. VPK viršininko 2020 m. vasario 7 d. įsakymu Nr. 30-V-33 patvirtintų Klaipėdos apskrities vyriausiojo policijos komisariato Kriminalistinių tyrimų tarnybos

nuostatų 8.2 papunktyje nustatyta, kad pagal Klaipėdos apskr. VPK struktūrinių padalinių, kitų ikiteisminio tyrimo institucijų pareigūnų užduotis, fizinių ir juridinių asmenų prašymus turi atlikti kriminalistinius objektų tyrimus ir teikti specialisto išvadas.

Nuostatų VII skyriuje „Tyrimas fizinio ar juridinio asmens prašymu“ reglamentuota mokamų objektų tyrimų fizinio ar juridinio asmens prašymu tvarka. Objektų tyrimas atliekamas esant LPKTC vadovo ar jo pavaduotojo, apskr. VPK kriminalistinių tyrimų padalinio vadovo rezoliucijai ant prašymo atlikti tyrimą bei gavus tyrimo išlaidų apmokėjimą patvirtinantį dokumentą. Atlikęs pavestą tyrimą, specialistas surašo pažymą. Pažyma surašoma dviem egzemplioriais. LPKTC ar apskr. VPK kriminalistinio padalinio vadovas patikrina parengtą pažymą bei vizuoja jos antrąjį egzempliorių. Pažymos pirmasis egzempliorius su raštu, kurį pasirašo vadovas, išsiunčiamas prašymą pateikusiam fiziniam ar juridiniam asmeniui ar grąžinamas tiesiogiai, o antrasis egzempliorius saugomas padalinyje, kur atliktas tyrimas.

Tyrimai atliekami per įmanomai trumpiausią terminą, atsižvelgiant į visus faktorius, lemiančius tyrimo atlikimo terminus.

Tyrimo fizinio ar juridinio asmens prašymu paslaugos kaina nustatoma pagal Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centre ir kitose policijos įstaigose atliekamų ekspertizių ir objektų tyrimų kainų apskaičiavimo metodiką, patvirtintą Lietuvos policijos generalinio komisaro 2017 m. rugpjūčio 2 d. įsakymu Nr. 5-V-685 „Dėl „Dėl Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centre ir kitose policijos įstaigose atliekamų ekspertizių ir objektų tyrimų kainų apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“. Objektų tyrimo kaina įforminama tyrimo kainos nustatymo aktu objektų tyrimą atliekančios įstaigos nustatyta tvarka. Objektų tyrimams taikomas valandinis įkainis, o vienos valandos kaina turi būti nustatoma kiekvienais metais ir patvirtinama LPKTC ir apskr. VPK vadovų įsakymais iki einamųjų metų kovo 1 dienos. Ši metodika netaikoma apskaičiuojant ginklų išbandymo kainą. Ginklo išbandymo įkainis patvirtintas Lietuvos policijos generalinio komisaro 2011 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 5-V-1156 „Dėl policijos įstaigų teikiamų paslaugų įkainių nustatymo ir kai kurių Lietuvos policijos generalinio komisaro įsakymų pripažinimo netekusiais galios“.

2019 metais policijos įstaigose atlikti mokami objektų tyrimai

Įstaiga ir padalinys, atlikęs objekto tyrimą	Atlikto tyrimo rūšis ir tyrimų skaičius				Specialistų skaičius (pagal LPKTC paskelbtą sąrašą)					
	Transporto priemonių	Balistinis	Tėvystės nustatymo	Daktiloskopinės registracijos	Ginklo išbandymas	Transporto priemonių	Balistinis	Tėvystės nustatymo	Rankų daktiloskopavimas	Ginklo išbandymas
LPKTC	19		3		5041	5		8		2
Vilniaus apskr. VPK Kriminalistinių tyrimų skyrius				38					2	
Kauno apskr. VPK Kriminalistinių tyrimų valdybos Kriminalistinių tyrimų skyrius	9				1688	3				2
Klaipėdos apskr. VPK Kriminalistinių tyrimų tarnybos Objektų kriminalistinių tyrimų poskyris		2			796		1			1
Panevėžio apskr. VPK Kriminalistinių tyrimų tarnybos Objektų kriminalistinių tyrimų skyrius	5				489	1				
Utenos apskr. VPK Kriminalistinių tyrimų poskyris					376					3
Marijampolės apskr. VPK Kriminalistinių tyrimų skyrius					446					4
Telšių apskr. VPK Kriminalistinių tyrimų poskyris					173					5

Alytaus apskr. VPK Kriminalistinių tyrimų skyrius					437					7
Šiaulių apskr. VPK Kriminalistinių tyrimų tarnyba	1				154		1			
Tauragės apskr. VPK Kriminalistinių tyrimų poskyris					168					4

Transporto priemonių tyrimas

Nuostatų 3.28 papunktyje apibrėžta, kad transporto priemonių tyrimas – tai tyrimas, kurį atliekant nustatoma transporto priemonių identifikacinių duomenų (markės, modelio, modifikacijos, spalvos, identifikavimo numerio – VIN, pagaminimo metų, kitų transporto priemonėje esančių numerių) tikrumas, jų gamyklos duomenų atitikimas, taip pat transporto priemonių dokumentų tikrumas.

2019 metais iš viso buvo atlikti 33 mokami transporto priemonių tyrimai, iš jų LPKTC – 19, Kauno apskr. VPK – 9, Panevėžio apskr. VPK – 5.

Pagal policijos įstaigų pateiktus duomenis pildant klausimyną, transporto priemonė iš anksto telefonu ar elektroniniu paštu sutartu laiku pristatoma į policijos įstaigą. Čia užsakovas nustatyta tvarka užpildo prašymą, registruojamą Dokumentų valdymo sistemoje, ir pateikia transporto priemonę tirti. Pagal patvirtintus įkainius nustatoma tyrimo kaina ir informuojamas užsakovas. Atlikus tyrimą ir gavus visus tyrimui užbaigti reikiamus dokumentus, surašoma specialisto išvada, kurioje pateikiami tyrimo rezultatai. Atlikus tyrimą, transporto priemonė užsakovui gražinama tik tada, kai jis pateikia apmokėjimo faktą patvirtinantį dokumentą. Tyrimas atliekamas bendru eiliškumo principu, t. y. pagal prašymo padavimo laiką.

Policijos įstaigose, kuriose 2019 m. buvo atliekami šios rūšies objektų tyrimai, nustatyti tokie įkainiai:

LPKTC – iki 2019 m. gegužės 1 d. – 19,15 Eur be PVM (LPKTC viršininko 2018 m. liepos 17 d. įsakymas Nr. 140-V-52), nuo 2019 m. gegužės 1 d. – 18,89 Eur be PVM (LPKTC viršininko 2019 m. balandžio 12 d. įsakymas Nr. 140-V-45);

Kauno apskr. VPK – 19,18 Eur be PVM (Kauno apskr. VPK viršininko 2019 m. vasario 21 d. įsakymas Nr. 20-V-92);

Panevėžio aps. VPK – 14,98 Eur be PVM (Panevėžio apskr. VPK viršininko 2019 m. vasario 4 d. įsakymas Nr. 50-V-31).

Tėvystės nustatymas

Nuostatų 3.27 papunktyje numatyta, kad tėvystės nustatymas – tai tyrimas, kurį atliekant pagal genetinę informaciją nustatomas artimas giminystės ryšys (tėvai, vaikai).

2019 metais tik LPKTC Biologinių tyrimų skyriuje buvo atlikti 3 tėvystės nustatymo tyrimai. LPKTC interneto svetainėje skelbiamo specialistų sąrašo duomenimis, LPKTC dirba 8 kvalifikuoti šios srities specialistai.

Pagal klausimyne ir LPKTC internetiniame puslapyje pateiktą informaciją, asmuo, pageidaujantis atlikti tėvystės nustatymą, telefonu ar elektroniniu paštu kreipiasi į LPKTC. Čia užsakovas nustatyta tvarka užpildo prašymą ir paimami jo seilių pavyzdžiai. Atlikus tyrimą ir gavus visus tyrimui užbaigti reikiamus duomenis, surašoma išvada, kurioje pateikiami tyrimo rezultatai. Nurodytu adresu užsakovui išsiunčiama sąskaita faktūra. Tyrimo išvada išsiunčiama tik sulaukus apmokėjimo. Vadovaujantis LPKTC viršininko 2019 m. balandžio 12 d. įsakymu Nr. 140-V-45 „Dėl Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centre atliekamų ekspertizių (tyrimų) įkainių nustatymo“, nuo 2019 m. gegužės 1 d. tyrimo valandos įkainis – 30,19 Eur be PVM. Skaičiuojant tėvystės (motinystės) nustatymo tyrimo kainą, specialistas įvertina DNR tyrimo trukmę ir tirtų pavyzdžių skaičių. Tyrimo kainos nustatymo aktą pasirašo LPKTC Biologinių tyrimų skyriaus viršininkas, o tvirtina LPKTC viršininkas. Minimalus tiriamų pavyzdžių kiekis – du pavyzdžiai (vaiko ir tariamo tėvo (tariamą motinos)). Vieno seilių pavyzdžio standartinis DNR tyrimas trunka 12 val. (trukmė gali keistis priklausomai nuo tiriamojo pavyzdžio, t. y. jei tirti pateiktas ne seilių pavyzdys), dviejų pavyzdžių – 12,5 val., trijų pavyzdžių – 13 val. Jei, specialistų nuomone, tikslinga atlikti papildomus tyrimus, dėl kurių didėtų šio tyrimo kaina, dėl jų atlikimo specialistai telefonu arba elektroniniu paštu tariasi su užsakovu.

Rankų daktiloskopavimas

Rankų daktiloskopavimo paslaugų Vilniaus apskrities vyriausiajame policijos komisariete tvarkos apraše, patvirtintame Vilniaus apskr. VPK viršininko 2008 m. lapkričio 10 d. įsakymu Nr. 10-V-141 „Dėl Rankų daktiloskopavimo paslaugų Vilniaus apskrities vyriausiajame policijos

komisariate tvarkos aprašo patvirtinimo“, nenurodytas pagrindas, kuriuo Vilniaus apskr. VPK suteikta teisė vykdyti rankų daktiloskopavimo paslaugą.

2019 m. tik Vilniaus apskr. VPK buvo suteiktos 38 rankų daktiloskopavimo paslaugos. LPKTC interneto svetainėje skelbiamo specialistų sąrašo duomenimis, Vilniaus apskr. VPK yra 2 kvalifikuoti šios srities specialistai, kitų mokamų objektų tyrimų Vilniaus apskr. VPK neatlieka.

Vilniaus apskr. VPK viršininko 2019 m. vasario 28 d. įsakymu Nr. 10-V-111 „Dėl Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Kriminalistinių tyrimų skyriuje atliekamų ekspertizių ir objektų tyrimų valandinio įkainio nustatymo“ numatytas valandinis paslaugos įkainis – 14,98 Eur be PVM.

Rankų daktiloskopavimo paslauga suteikiama suinteresuotam asmeniui pateikus numatytos formos prašymą ir atlikus apmokėjimą su juo suderintu laiku. Dvi asmens rankų daktiloskopinės kortelės yra įdedamos į antspaudoatą voką ir pateikiamos asmeniui.

Balistinis tyrimas

Nuostatų 3.7 papunktyje apibrėžta, kad balistinis tyrimas – tai tyrimas siekiant nustatyti, ar objektas yra šaunamasis ginklas, šaunamojo ginklo rūšį, sistemą, modelį, kalibrą, ginklo būklę ir kitus duomenis, šūvio aplinkybes, iššautos kulkos ir tūtelės priklausymą vienam šoviniui, to paties ginklo panaudojimo faktą skirtingose nusikaltimo padarymo vietose, taip pat cheminiais tyrimo būdais nustatyti šūvio faktą.

Balistinius tyrimus 2019 m. atliko tik Šiaulių (1) ir Klaipėdos (2) apskr. VPK. LPKTC interneto svetainėje skelbiamo specialistų sąrašo duomenimis, šios įstaigos turi po 1 specialistą tokiems tyrimams atlikti.

Šiaulių apskr. VPK numatytas paslaugos valandinis įkainis – 12,36 Eur be PVM (Šiaulių VPK viršininko 2019 m. vasario 26 d. įsakymas Nr. 40-V2-16); Klaipėdos apskr. VPK numatytas paslaugos valandinis įkainis – 13, 68 Eur be PVM (Klaipėdos apskr. VPK viršininko 2019 m. vasario 27 d. įsakymas Nr. 30-V-93).

Ginklo išbandymas

A, B kategorijų graižtvinių trumpųjų šaunamųjų ginklų išbandymo, tūtelių ir ir kulku kolekcijų sudarymo, tvarkymo ir naudojimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos policijos generalinio komisaro 2019 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. 5-V-641 „Dėl A, B kategorijų graižtvinių trumpųjų šaunamųjų

ginklų išbandymo, tūmelių ir kulku kolekcijų sudarymo, tvarkymo ir naudojimo tvarkos aprašo (toliau – Aprašas), 2 punkte apibrėžta, kad ginklo išbandymas – tai šaudymas iš ginklo į kulku gaudytuvą, siekiant gauti kulku ir tūmelių pavyzdžius. Aprašo 5 punkte įtvirtintas reikalavimas civilinėje apyvartoje esančius ginklus išbandyti prieš juos įregistruojant (perregistruojant) ir vieną kartą per 5 metus. Ginklus išbando LPKTC arba apskr. VPK kriminalistinių tyrimų padaliniai. Ginklo išbandymą turi atlikti ginklų išbandymo specialistai. Ginklų išbandymo specialisto kvalifikacija suteikiama vadovaujantis Ekspertų ir specialistų kvalifikavimo Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centre nuostatais, patvirtintais LPKTC viršininko 2009 m. birželio 11 d. įsakymu Nr. 140-V-45 „Dėl Ekspertų ir specialistų kvalifikavimo Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centre nuostatų patvirtinimo“. Ginklų išbandymo funkcija įrašoma į specialisto pareigybės aprašymą. Ginklų išbandymo specialistas privalo gauti leidimą naudotis Policijos licencijuojamos veiklos informacine sistema. Ginklų perdavimas ir priėmimas įforminamas perdavimo ir priėmimo aktu. Ginklo išbandymai atliekami policijos įstaigų vadovų nustatytu laiku. Informacija apie ginklų išbandymo ir apmokėjimo tvarką turi būti skelbiama įstaigų interneto svetainėse, kaip numatyta Aprašo 27 punkte. Kartu su ginklu ginklo išbandymo specialistui turi būti pateiktas banko kvitas (kvito kopija) arba mokėjimo pavedimo išrašas, arba savitarnos mokėjimo terminalo kvitas. Ginklų išbandymą turi atlikti du ginklų išbandymo specialistai. Kulku ir tūmelių pavyzdžiai, gauti išbandant ginklus, kaupiami ir tvarkomi policijos įstaigų kriminalistinių tyrimų padaliniuose esančiose kulku ir tūmelių kolekcijose.

Ginklo išbandymo kaina nustatoma pagal Lietuvos policijos generalinio komisaro 2011 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 5-V-1156 „Dėl policijos įstaigų teikiamų paslaugų įkainių nustatymo ir kai kurių Lietuvos policijos generalinio komisaro įsakymų pripažinimo netekusiais galios“ nustatytą įkainį. 2019 m. ginklo išbandymo įkainis buvo 11,58 Eur be PVM. Nuo 2020 m. birželio 1 d. ginklo išbandymo įkainis – 17,36 Eur be PVM.

2019 metais ginklo išbandymas buvo atliktas visose policijos įstaigose: LPKTC – 5 041, Alytaus apskr. VPK – 437, Klaipėdos apskr. VPK – 796, Šiaulių apskr. VPK – 154, Marijampolės apskr. VPK – 446, Telšių apskr. VPK – 173, Utenos apskr. VPK – 376, Tauragės apskr. VPK – 168, Panevėžio apskr. VPK – 489, Kauno apskr. VPK – 1 688 kartus. LPKTC interneto svetainėje skelbiama specialistų sąrašo duomenimis, Šiaulių ir Panevėžio apskr. VPK nėra kvalifikuotų šios srities specialistų.

Išanalizavus ir apibendrinus kitus klausimynuose pateiktus duomenis bei turimą informaciją, policijos įstaigose nustatyta, kad šioje veiklos srityje 2019 m. korupcinio pobūdžio atvejų nenustatyta,

pranešimų dėl galimų korupcijos apraiškų atliekant mokamus objektų tyrimus negauta, tarnybinių patikrinimų nepradėta, viešųjų ir privačių interesų kontrolė atliekama bendra tvarka, pažeidimų nenustatyta. Kriminalistinių tyrimų centro, teritorinių policijos įstaigų kriminalistinių tyrimų padalinių ir policijos komisariatų kriminalinės policijos skyrių (poskyrių) kriminalistinių tyrimų specialistų veiklos instrukcijos, patvirtintos Lietuvos policijos generalinio komisaro 2009 m. balandžio 24 d. įsakymu Nr. 5-V-300 „Dėl „Dėl Kriminalistinių tyrimų centro, teritorinių policijos įstaigų kriminalistinių tyrimų padalinių ir policijos komisariatų kriminalinės policijos skyrių (poskyrių) kriminalistinių tyrimų specialistų veiklos instrukcijos patvirtinimo“, 15.8 papunktyje nustatyta, kad LPKTC, vykdydamas jam pavestus uždavinius, atlieka kriminalistinių tyrimų padalinių veiklos auditus. Policijos įstaigų vidaus kontrolės aprašo, patvirtinto Lietuvos policijos generalinio komisaro 2016 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. 5-V-903 „Dėl Policijos įstaigų vidaus kontrolės aprašo patvirtinimo“, 13.3 papunktyje nustatyta, kad LKPTC vykdo rizikos nustatymą, jos vertinimo organizavimą ir stebėseną įstaigos struktūriniuose padaliniuose ir apskričių vyriausiųjų policijos komisariatų kriminalistinių tyrimų srityje, 13.6 papunktyje nustatyta, kad apskričių vyriausieji policijos komisariatai vykdo rizikos nustatymą, jos vertinimo organizavimą ir stebėseną įstaigos struktūriniuose padaliniuose.

II SKYRIUS

VEIKLOS SRITIES VERTINIMO METU NUSTATYTI KORUPCIJOS RIZIKOS VEIKSNIAI

Veiklos srities vertinimo metu korupcijos rizikos veiksniai Policijos departamento IV KPAS buvo nustatyti atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje numatytus atitinkamus kriterijus, pagal kuriuo vertinama, ar veiklos sritis priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė:

2.1. Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas:

2.1.1. Mokamų objektų tyrimų sritį reglamentuojančiuose vidaus teisės aktuose, pareigybių aprašymuose nėra aiškiai atskirtos sprendimų priėmimo, kontrolės ir priežiūros funkcijos. Apskr. VPK kriminalistinių tyrimų padalinių vadovų pareigybių aprašymuose nurodyti įgaliojimai vykdyti priežiūros funkcijas yra bendro pobūdžio, neišskiriama mokamų objektų tyrimų kontrolė (pvz., Klaipėdos apskr. VPK viršininko 2015 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. 30-V-1049 patvirtintas Klaipėdos apskrities vyriausiojo policijos komisariato Kriminalistinių tyrimų tarnybos Objektų kriminalistinių tyrimų poskyrio viršininko pareigybės aprašymas). Atkreiptinas dėmesys, kad kai kuriuose

padaliniuose objektų tyrimus atlieka patys vadovai, pvz.: Vilniaus apskr. VPK – Kriminalistinių tyrimų skyriaus viršininkas, Alytaus apskr. VPK – Kriminalistinių tyrimų skyriaus viršininkas, Šiaulių apskr. VPK – Kriminalistinių tyrimų tarnybos viršininkas. Tokiu atveju neužtikrinamas objektų tyrimų kontrolės vykdymo mechanizmas.

2.1.2. Neužtikrinama nuosekli ir kokybiška policijos įstaigų kriminalistinių tyrimų padalinių kontrolė ir priežiūra. LPKTC 2019 m. atliko Utenos apskr. VPK (LPKTC 2019 m. gruodžio 23 d. ataskaita Nr. 140-IL-1777) ir Klaipėdos apskr. VPK (LPKTC 2019 m. gruodžio 16 d. ataskaita Nr. 140-IL-1728) tikslinius patikrinimus (kriminalistinių tyrimų padalinių specialistams, atliekantiems ekonominius tyrimus, buvo pasiūlyta pasinaudoti „keturių akių“ principu). Vidaus auditų, tikrinimų 2019 metais neatlikta. Atkreiptinas dėmesys, kad vidaus auditai buvo atlikti 2020 metais Panevėžio apskr. VPK (2020 m. kovo 4 d. Vadybos vertinamosios analizės posėdžio ataskaita Nr. 50-IL-2004) ir Klaipėdos apskr. VPK (2020 m. vasario 3 d. Vadybos vertinamosios analizės posėdžio protokolas Nr. 30-IL-837), rizikos veiksmų nenustatyta. LPKTC 2020 m. birželio 29 d. atliko Panevėžio apskr. VPK Kriminalistinių tyrimų tarnybos veiklos patikrinimą (LPKTC 2020 m. rugpjūčio 11 d. veiklos patikrinimo ataskaita Nr. 140-IL-1037), rizikos veiksmų nenustatyta.

2.2. Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti:

2.2.1. Pažymėtini netinkami darbo organizavimo atvejai teikiant transporto priemonės identifikavimo ir kitas mokamas paslaugas. Objekto tyrimo užsakovams (taip pat ir nuolatiniam paslaugos gavėjams – asmenims, užsiimantiems naudotų automobilių prekyba) sudaroma galimybė tiesiogiai kreiptis į objekto tyrimo specialistą (skambinti į jo asmeninį telefoną, nuvežti specialistą į transporto buvimo vietą ir kita). Tai sudaro prielaidas specialisto priimamiems vienašališkiems sprendimams, neteisėtiems konsultavimams ir kita. Policijos įstaigos nurodo, kad dėl objekto tyrimo pirmiausia tariamasi telefonu, vėliau registruojamas atitinkamas prašymas tyrimą atlikti. Aiškios ir tinkamai reglamentuotos asmenų aptarnavimo tvarkos, tolesnės detalizuotos procedūros aprašo ar proceso policijos įstaigų kriminalistinių tyrimų padaliniuose nėra.

2.2.2. Nustatyta, kad Tauragės, Telšių, Utenos, Vilniaus, Kauno apskr. VPK nenumatyta objektų priėmimo, saugojimo ir grąžinimo tvarka, kaip nurodoma Nuostatų 71 punkte.

2.2.3. Objektų, pateikiamų Alytaus vyriausiojo policijos komisariato Kriminalistinių tyrimų skyriui, apyvartos taisyklių, patvirtintų Alytaus apskr. VPK viršininko 2018 m. lapkričio 21 įsakymu Nr. 52-V-286 „Dėl Objektų, pateikiamų Alytaus vyriausiojo policijos komisariato Kriminalistinių

tyrimų skyriui, apyvartos taisyklių patvirtinimo“, 32 punkte, Objektų, pateikiamų Šiaulių apskrities vyriausiojo policijos komisariato Kriminalistinių tyrimų tarnybai, apyvartos taisyklių, patvirtintų Šiaulių apskr. VPK viršininko 2018 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr. 40-V-271 „Dėl Objektų, pateikiamų Šiaulių apskrities vyriausiojo policijos komisariato kriminalistinių tyrimų tarnybai, apyvartos taisyklių patvirtinimo“, 34 punkte, Objektų, pateikiamų Marijampolės apskrities vyriausiojo policijos komisariato Kriminalistinių tyrimų skyriui, apyvartos taisyklių, patvirtintų Marijampolės apskr. VPK viršininko 2018 m. gruodžio 6 d. įsakymu Nr. 64-V-358 „Dėl Objektų, pateikiamų Marijampolės apskrities vyriausiojo policijos komisariato Kriminalistinių tyrimų skyriui, apyvartos taisyklių patvirtinimo“, 32 punkte nustatyta, kad, atlikus užsakančio asmens objektų tyrimą, objektai su pirmuoju tyrimo rezultatų pateikimo dokumento (specialisto išvados) egzemplioriumi gražinami užsakovui tik tada, kai jis pateikia apmokėjimo faktą patvirtinantį dokumentą. Atkreiptinas dėmesys, kad reglamentuota, jog objektų tyrimai atliekami tiek fizinių ir juridinių asmenų prašymu (mokamos paslaugos), tiek atliekant ikiteisminius tyrimus. Pastaruoju atveju užsakovai yra ikiteisminio tyrimo pareigūnai, prokurorai, kitų įgaliotų institucijų vadovai ir tokiu atveju už objekto tyrimo paslaugą nemokama.

2.2.4. Objektų tyrimo tvarką reglamentuojančiuose teisės aktuose nenustatyti sprendimų priėmimo terminai, sprendimų apskundimo tvarka. Dauguma teisės aktų senos redakcijos, vadovaujamosi jau nebegaliojančiais aukštesnę teisinę galią turinčiais teisės aktais. Pavyzdžiui, Rankų daktiloskopavimo paslaugų Vilniaus apskrities vyriausiajame policijos komisariate tvarkos apraše, patvirtintame Vilniaus apskr. VPK viršininko 2008 m. lapkričio 10 d. įsakymu Nr. 10-V-141 „Dėl Rankų daktiloskopavimo paslaugų Vilniaus apskrities vyriausiajame policijos komisariate tvarkos aprašo patvirtinimo“, nenurodytas pagrindas, kuriuo Vilniaus apskr. VPK suteikta teisė vykdyti rankų daktiloskopavimo paslaugą. Įkainių nustatymą reglamentuojantis Lietuvos policijos generalinio komisaro įsakymas, kuriuo vadovaujamosi minėtame apraše, netekęs galios. Aptariamo aprašo 6 punkte nustatyta, kad „Vilniaus apskr. VPK KTS viršininkas, susipažinęs su darbo apimtimi, žodžiu informuoja Užsakovą apie rankų daktiloskopavimo sąlygas bei kainą“. Tokia nuostata prieštarauja Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centre ir kitose policijos įstaigose atliekamų ekspertizių ir objektų tyrimų kainų apskaičiavimo metodikos, patvirtintos Lietuvos policijos generalinio komisaro 2017 m. rugpjūčio 2 d. įsakymu Nr. 5-V-685 „Dėl Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centre ir kitose policijos įstaigose atliekamų ekspertizių ir objektų tyrimų kainų apskaičiavimo metodikos

patvirtinimo“, 3 punkte įtvirtintam reikalavimui, kad tyrimo kaina įforminama tyrimo kainos nustatymo aktu.

2.3. Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu:

2.3.1. Nustatyta, kad Šiaulių ir Panevėžio apskr. VPK Kriminalistinių tyrimų tarnybose nėra ginklo išbandymo paslaugą atlikti galinčių (turinčių kvalifikacijos pažymėjimus) specialistų, nors tokia paslauga šiuose kriminalistinių tyrimų padaliniuose yra teikiama. Atkreiptinas dėmesys, kad ginklų išbandymą pagal Aprašą turi atlikti du specialistai. Tai kriminalistinių tyrimų padaliniuose nėra užtikrinama. Policijos įstaigose stebimas neproporcingas atliekamiems tyrimams skirtingų sričių specialistų skaičius. Atsižvelgiant į nedideles kai kurių tyrimų apimtis atskiruose padaliniuose, esamas kompetencijas ir kvalifikaciją, siūlytina svarstyti tyrimų optimizavimą ir paslaugų teikimą viename padalinyje.

2.3.2. Vadovaujantis Aprašo 27 punkto reikalavimais, informacija apie ginklų išbandymo ir apmokėjimo tvarką turi būti skelbiama policijos įstaigų interneto svetainėse. Vilniaus, Tauragės, Šiaulių, Klaipėdos, Telšių, Šiaulių apskr. VPK neskelbia objektų tyrimų (mokamų paslaugų) atlikimo tvarkos ir įkainių įstaigų interneto svetainėse.

2.3.3. Nors aptariamą veiklos sritį reglamentuojantys vidaus teisės aktai nustato tam tikras sąlygas ir taisykles, reguliuoja visuomeninius santykius bei atitinka norminio pobūdžio teisės aktų kriterijus, nenustatyta, kad buvo atliktas nagrinėtų teisės aktų projektų antikorporacinis vertinimas.

2.4. Daugiausiai priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo:

2.4.1. Visiems Nuostatuose numatytiems objektų tyrimams įvairiais laikotarpiais numatomas valandinis ir visose įstaigose skirtingas įkainis. Manytina, kad, nesant konkretaus objekto tyrimo atlikimo įkainio, tyrimo trukmė gali būti vertinama neobjektyviai, didėti arba mažėti tokio tyrimo kaina ir atsirasti terpė korupcijos apraiškoms. Pvz., Vilniaus apskr. VPK reglamentuota, kad rankų daktiloskopavimo paslauga trunka 40 minučių, bet užsakovas sumoka nustatytą 1 valandos įkainį. Atsiranda, kad ir pagrįsto specialisto patirtimi, bet subjektyvaus tyrimo trukmės numanymo bei numatymo galimybė, iš anksto nustatant kainą. Išlieka rizika, kad specialistas greičiau baigs tyrimą arba užtruks ilgiau, nei buvo informuotas užsakovas. LPKTC rekomendacijos dėl tyrimo kainos nustatymo buvo pateiktos tik 2011 m. gegužės 12 d. raštu Nr. 140-S-1319 (atkreiptas dėmesys, kad, apskaičiuojant kainą, rekomenduojama atimti laiką, sugaištą ne tyrimui atlikti ar kitoms darbinėms

funkcijoms atlikti, specialisto išvados kaina neturi priklausyti nuo specialisto darbo tempo ir dirbtinai padidinta bei kita), tačiau aiškių ir pagrįstų kriterijų nėra nustatyta. Pažymėtina, kad įkainiai ne visuomet perskaičiuojami vidiniuose teisės aktuose nustatytu laiku.

2.5. Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija:

2.5.1. Nepakankama objektų tyrimus (mokamas paslaugas) atliekančių specialistų informaciniuose registruose ir duomenų bazėse esančios informacijos ir duomenų naudojimo tinkamumo ir teisėtumo kontrolė. Vadovaujantis Kovos su korupcija policijoje 2018–2020 metų programos įgyvendinimo priemonių planu, patvirtintu Lietuvos policijos generalinio komisaro 2018 m. balandžio 17 d. įsakymu Nr. 5-V-378 „Dėl Kovos su korupcija policijoje 2018–2020 metų programos įgyvendinimo priemonių plano patvirtinimo“, turi būti patikrinta 20 proc. kiekvieno padalinio darbuotojų. Patikrinamas labai mažas objektų tyrimus atliekančių specialistų atliekamų duomenų peržiūrų skaičius. Atkreiptinas dėmesys, kad tuose kriminalistinių tyrimų padaliniuose, kur objektų tyrimus atlieka patys vadovai (pvz., Vilniaus apskr. VPK Kriminalistinių tyrimų skyriuje), jų paieškų informaciniuose registruose ir duomenų bazėse teisėtumas iš viso nėra tikrinamas.

III SKYRIUS

PASIŪLYMAI DĖL KORUPCIJOS RIZIKOS VEIKSNIŲ NEIGIAMOS ĮTAKOS PANAIKINIMO AR SUMAŽINIMO

Priemonės	Įvykdymo laikas	Laukiami rezultatai	Vertinimo kriterijai
1. Nustatyta transporto priemonių tyrimo tvarka policijos įstaigose.	2021 m. gruodžio 31 d.	Aiški ir reglamentuota asmenų aptarnavimo tvarka atliekant objektų tyrimus	Patvirtintas transporto priemonių tyrimo tvarkos aprašas
2. Tikslinti kriminalistinių tyrimų atlikimo tvarką, naudojant vidinio užsakovo sąvoką (ikiteisminio tyrimo atveju), ir išorinio užsakovo sąvoką (kai mokama paslauga suteikiama fizinio ar	2021 m. gruodžio 31 d.	Reglamentuota asmenų aptarnavimo ir apmokėjimo už paslaugą tvarka	Pakoreguoti teisės aktai, reglamentuojantys tyrimų atlikimo tvarką

juridinio asmens prašymu).			
3. Keisti mokamų objektų tyrimų kainos nustatymo reglamentavimą.	2021 m. gruodžio 31 d.	Taikomas vienodas paslaugos įkainis, jį nustatant ne už valandą, o už konkretų objekto tyrimą. Aiškūs paslaugos įkainio nustatymo kriterijai.	Pakeista Lietuvos policijos generalinio komisaro 2017 m. rugpjūčio 2 d. įsakymu Nr. 5-V-685 patvirtinta Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centre ir kitose policijos įstaigose atliekamų ekspertizių ir objektų tyrimų kainų apskaičiavimo metodika
4. Policijos įstaigų kriminalistinių tyrimų padalinių nuostatuose ir pareigybių aprašymuose atskirti sprendimų priėmimo, kontrolės ir priežiūros bei vykdymo funkcijas atliekamų ekspertizių ir objektų tyrimų (mokamų paslaugų) srityje ir užtikrinti jų įgyvendinimą.	2021 m. rugsėjo 30 d.	Atskirta sprendimų priėmimo, kontrolės ir priežiūros funkcija	Pakeisti policijos įstaigų kriminalistinių tyrimų padalinių nuostatai ir pareigybių aprašymai
5. Užtikrinti teisės aktų, reglamentuojančių objektų tyrimus, projektų antikorpucinio vertinimo inicijavimą ir atlikimą.	Nuolat	Teisės aktuose nustatyta aiški, skaidri ir įvertinta sprendimų priėmimo, veiksmų	Atliktas teisės aktų, reglamentuojančių objektų tyrimą, projektų antikorpucinis vertinimas

		atlikimo tvarka, terminai, įgaliojimai ir kita.	
6. Užtikrinti, kad objektų tyrimo paslaugas teiktų specialistai, turintys nustatyta tvarka išduotus tos tyrimo rūšies kvalifikacinius pažymėjimus, įtraukti į sąrašą.	2021 m. birželio 30 d.	Užtikrintas kvalifikuotas paslaugos atlikimas	Kiekviename kriminalistinių tyrimų padalinyje yra specialistų, turinčių LPKTC suteiktus kvalifikacijos pažymėjimus, įtrauktų į sąrašą
7. Užtikrinti informacinių registrų ir duomenų bazių naudojimo teisėtumo kontrolę policijos įstaigų kriminalistinių tyrimų padaliniuose.	Nuolat	Užtikrintos asmens duomenų peržiūros, veiksmų teisėtumo patikrinimo procedūros	Patikrinta ne mažiau kaip 20 proc. padalinio darbuotojų

Policijos generalinis komisaras

Renatas Požėla

Dalia Lombardero Chartuni, tel. (8 5) 271 9932, el. p. dalia.chartuni@policija.lt

#199395 2020-09-29